

مطالعه ویژگی‌های پوشاک چند منظوره برای سفرهای کوتاه دانشجویی

تهمینه یحیی‌زاده کارشناس ارشد طراحی پارچه و لباس

چکیده

امروزه با توجه به پیشرفت تکنولوژی، پیچیده‌تر شدن مناسبات زندگی و سرعت روزافزون پیشرفت علم؛ فراگیری دانش لازمه پیشرفت و همگامی با دنیای اکنون است. با توجه به این که سفر و دوری از شهر و خانه برای تحصیل از مسائل اجتناب‌ناپذیر برخی از دانشجویان می‌باشد، این پژوهش با هدف طراحی لباسی کاربردی و چند منظوره، مناسب برای دانشجویان دختر راه دور، جهت راحتی در طول سفر ارائه گردیده است. پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، توصیفی، تحلیلی است که با بررسی منابع مکتوب در زمینه لباس‌های چند منظوره و هوشمند به خصوصیات این لباس‌ها پرداخته شده است. از آنجائی که دانشجویان غیر بومی برای حضور در کلاس‌ها مجبور به مسافرت می‌باشند و گاه این سفرها ممکن است یک یا چند روز در هفته به طول انجامد؛ لذا سبکتر و کم حجم‌تر شدن وسایل همراه، آسایش و راحتی در شهر مقصد را فراهم می‌آورد. بر این اساس لباسی با قابلیت تبدیل به لوازم مورد نیاز مثل ساک و یا کیسه خواب و همینطور امکاناتی برای راحتی در هنگام سفر و نشستن طولانی در طی مسیر طراحی و ارائه شده است.

مقدمه

سفر و جابجایی خواه به دلیل تفریح و تغییر روحیه، خواه تحصیل علم و کار، امری اجتناب‌ناپذیر برای بشر است. در دنیای کنونی بدلیل سرعت در حمل و نقل، زمان رسیدن به مقصد کوتاه شده اما در عین حال باعث سختی‌هایی نیز گردیده است. خستگی ناشی از نشستن در فضای کوچک و بی تحرکی برای مدت طولانی، جهت طی مسافت، از مشکلات سفر است که هر چه مقصد دورتر باشد، به همان نسبت افزایش می‌یابد.

از موارد دیگر مشکل ساز در سفر حمل وسایل مورد نیاز می‌باشد، مخصوصاً که بعد از رسیدن به مقصد جایی برای رفع خستگی و گذاشتن وسایل وجود نداشته باشد. به دلیل بسیاری از مسائلی از جمله حمل و نقل، هزینه و ... افراد، بیشتر سعی بر این دارند تا در سفرها علاوه بر در اختیار داشتن تمامی لوازم مورد نیاز، تا حد امکان وسایل کمتری را با خود حمل کنند. از آنجایی که همیشه یکی از دغدغه‌های بشر مد و پوشاک بوده است؛ چگونگی ملبس شدن در سفر، فارغ از مدت زمان آن نیز از این قائده مستثنی نمی‌باشد.

ایجاد راهکاری برای طراحی و تولید لباس‌هایی با قابلیت سهولت در حمل و نقل، راحتی بیشتر در مواقع لازم و در عین حال امکان تغییر مدل به لوازم مورد نیاز، به همراه داشتن وسایل متعدد را برطرف می‌کند. دوام پارچه استفاده شده در لباس و مقاومت در برابر چروک شدن، سبکی و ضد لک بودن، بسیار حائز اهمیت می‌باشد. فناوری نانو می‌تواند منسوجات را متنوع و کارآمدتر کند. از خواص جدیدی که از منسوجات با استفاده از فناوری نانو به دست آمده است، می‌توان به ضدباکتری، ضدبو، لکه‌گریزی و مقاومت بالا در برابر آتش اشاره کرد؛ که می‌تواند از فاکتورهای بسیار مهم برای یک لباس در سفر باشد. شرایط آب و هوایی منطقه نیز از موارد بسیار ضروری است که در انتخاب مدل و نوع پارچه تاثیر مستقیم دارد، لذا استفاده از پارچه‌های مختلف و بهره‌گیری از ویژگی‌های خاص هر کدامشان و همچنین

استفاده از پارچه‌های پیشرفته و هوشمند در قسمت‌ها و لایه‌های مختلف لباس می‌تواند کمک زیادی به چند منظوره بودن لباس نماید و مواجهه با شرایط متنوع آب و هوایی را آسان کند. لباس چندمنظوره با طراحی خلاقانه و هوشمندانه می‌تواند نیاز پوششی ما را در جاهای مختلف برآورده نماید و به سبب نوع طراحی کاربردی‌تر باشد.

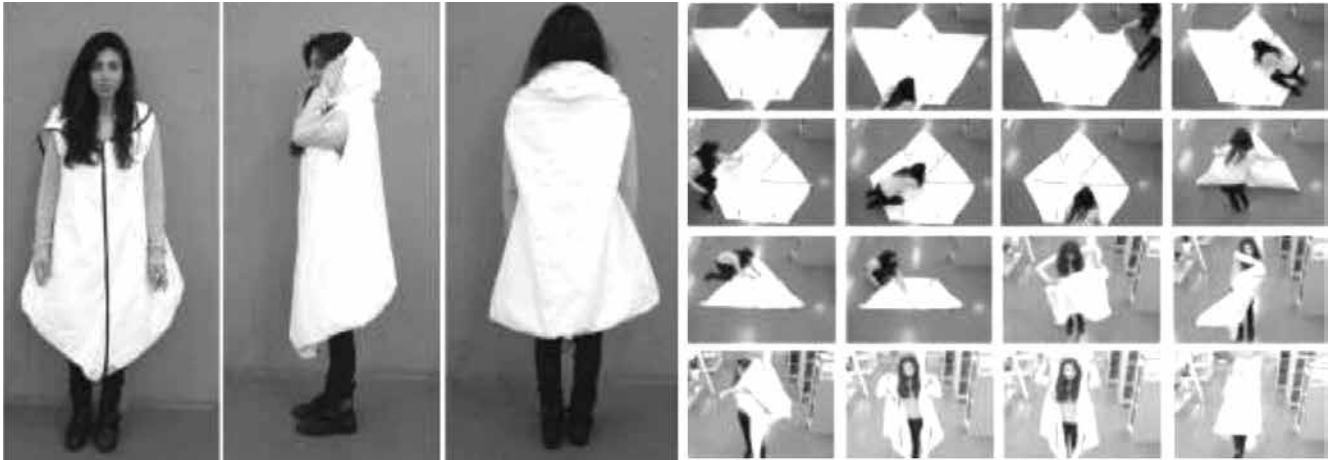
روش تحقیق پژوهش

روش پژوهش از نظر هدف کاربردی می‌باشد و با توجه به بررسی‌های انجام شده طراحی لباس کاربردی برای دانشجویان به جهت داشتن سفر راحت و سبک مهم و ضروری به نظر می‌رسد.

آنچه که در سفر مورد نیاز است، در ابتدا لباسی است که بتواند راحتی لازم را تامین نموده، کثیف و چروک نشود و در مقابل سرما، گرما و بارندگی توانایی محافظت داشته باشد. با توجه به اینکه یک دانشجوی غیربومی که قصد اسکان موقت در مقصد را دارد معمولاً، تمام لوازم مورد نیاز خود را نمی‌تواند در شهر مقصد تامین نماید و مجبور به حمل بخشی از وسایل مورد نیاز خود است، داشتن لباسی که علاوه بر پوشش، امکان جاسازی لوازم ضروری را نیز داشته باشد کمک بزرگی خواهد نمود.

مفهوم لباس چند منظوره و نقش و اهمیت این نوع پوشش

در لباس‌های چند منظوره خلاقیت بیشترین و مهمترین بخش در طراحی است. خلاقیت در طراحی و ایجاد لباس با شناخت کامل و توانایی بهره‌گیری از آن در طراحی و خلق لباس ایجاد می‌شود. داشتن ایده و ایجاد خلاقیت یکی از مهم‌ترین ابزار بخش هنری است که سبب طراحی یک مد و لباس جدید می‌گردد. ایده و خلاقیت در ذهن تمامی انسان‌ها وجود دارد و تنها کافی است بر روی مسئله مورد

شکل ۱- لباس چند منظوره برای مهاجران

سرپناه و مواجهه با خطر طراحی شده است، که شامل جلیقه نجات، کیسه خواب، چادر مسافرتی، کیسه حمل نوزاد، ژاکت قابل استتار و یک کوله پشتی است که همگی در یک لباس گنجانده شده‌اند. (شکل ۱)

بحران در برخی کشورها و افزایش آمار مهاجران بسیاری را به این فکر واداشته تا بتوانند هرکاری، هر چند کوچک برای تامین نیازهای بی‌شمار و ابتدایی این افراد انجام دهند دانشجویان کالج سلطنتی انگلیس نیز، لباسی چندمنظوره را برای مهاجران طراحی کردند که در صورت لزوم می‌تواند به چادری مسافرتی امن برایشان تبدیل شود، تا هرجا بخواهند بتوانند شب اطراق کنند.

کارایی دارد: طراح مد شرکت Burberry، جورجیا دانت، که در Rag & Bone در نیویورک نیز کار می‌کرد، اغلب به مسافرت می‌پرداخت، اما همیشه بسته‌بندی را به چالش می‌کشید. او می‌گوید: «با تغییر وضعیت آب و هوا، هیچ وقت نمی‌دانستم چه کنم. «من فکر می‌کردم» اگر این سرد باشد و اگر گرم باشد، به این کت احتیاج دارم، اما اگر باران ببارد چه می‌شود؟ «بنابراین تصمیم گرفتم فقط لباس‌هایی را می‌خواهم، که بتواند کارهای بیشتری انجام دهد. یک تکه که می‌تواند پنج کارایی مختلف داشته باشد، بنابراین فقط باید یک کت را بسته‌بندی کنید. (شکل ۲)

شکل ۲- لباس چند منظوره با ۵ کارایی شرکت بری بری - Lululemon x Roksanda

نظر تمرکز داشته باشند. طراحان لباس بیش از دیگر افراد باید بر روی ایده‌پردازی تمرکز داشته و با فکر قوی و بهتر بتوانند به این عمل بپردازند. (مدنی، ۱۳۸۶)

پیوند طرح کاربردی با مد همیشه روندی دشوار بوده است. این کار بیش از اندازه تحت تأثیر ایده‌های عجیب و غریب دنیای مد قرار می‌گیرد که ممکن است اصالت پوشش لباس را نیز به کلی از بین ببرد، اما این‌ها تا حدود زیادی ضروری است. این تفاوت و حتی ایده‌های گوناگون که با شئون پوشاک جامعه عوض می‌شوند مورد نیاز جامعه هستند، زیرا اگر هیچ تغییری در پوشاک انسان به وجود نمی‌آمد چه بسا زندگی خسته‌کننده می‌شد. (عابدینی، ۱۳۰۱۳۹۱)

لباس چندمنظوره نمایانگر تکامل فنی در صنعت منسوجات می‌باشد که در آن پوشاک از مرزهای متعارف عبور کرده و در حوزه‌های پزشکی و بیوتکنولوژی و نانو ادغام می‌شود. در تعریف این لباس که برای نیازهای خاص کاربر طراحی شده تا در شرایط ویژه به کار بیاید. لباس‌های چندمنظوره، از پدیده‌های نسبتاً جدید و هیجان‌انگیز می‌باشند که دائماً در معرض تحول و پیدایش فناوری‌های نوین در این عرصه است.

پوشاک مد چندمنظوره امکان استفاده‌های مختلف را در سناریوهای متفاوت از جمله سازگاری برای موقعیت‌های متنوع اجتماعی یا شرایط آب و هوایی یا فقط لباس‌هایی که دارای ویژگی‌های مختلفی در بدن هستند فراهم می‌کند. لباس‌های چندمنظوره باید به گونه‌ای طراحی شوند که کمترین اثر نامطلوب بر روی حرکت را دارا بوده و بیشترین راحتی را برای کاربر مهیا نماید (Gupta، ۲۰۱۱).

استفاده از لباس‌های چندمنظوره نه تنها از تعداد لباس‌های انباشته شده در کمدها کم می‌کند بلکه می‌تواند کاربرد بیشتری با توجه به طراحی آن داشته باشد و تا حدی افراد تنوع طلب را نیز راضی نماید. طراحی اینگونه لباس‌ها علاوه بر دانستن تکنیک‌های طراحی و دوخت به هوشمندی و خلاقیت بیشتری هم احتیاج دارد.

بررسی چند لباس چندمنظوره مناسب برای سفر

«آنجلانا» طراح مدگرا پایان‌نامه خود را به عنوان یک فرصت برای پناهجویان بنا نهاده تا با عبور از مرزها بتوان آن را توسعه داد. این لباس بر اساس مشکلات روزمره پناهندگان و پناهجویان که با آن رو به رو هستند مانند غرق شدن، نداشتن

شکل ۴- تبدیل لوازم جانبی به یک لباس - طرحی از شرکت Louis Vuitton 2054

شکل ۳- کت چند منظوره- طراح Marfa Stance

پوشاک چندمنظوره‌ای که برای سفر طراحی شده است. این پیراهن‌ها شامل یک پیراهن خالی شده است که می‌تواند به یک بالش تبدیل شود، یک پارکا که به دو ژاکت تقسیم می‌شود و از همه فوق العاده‌تر، یک کت با جیب پشتی که با قطب‌های چادر داخلی ساخته می‌شود و تبدیل به چادر، سپس جیب به درب چادر تبدیل می‌شود. (شکل ۴)

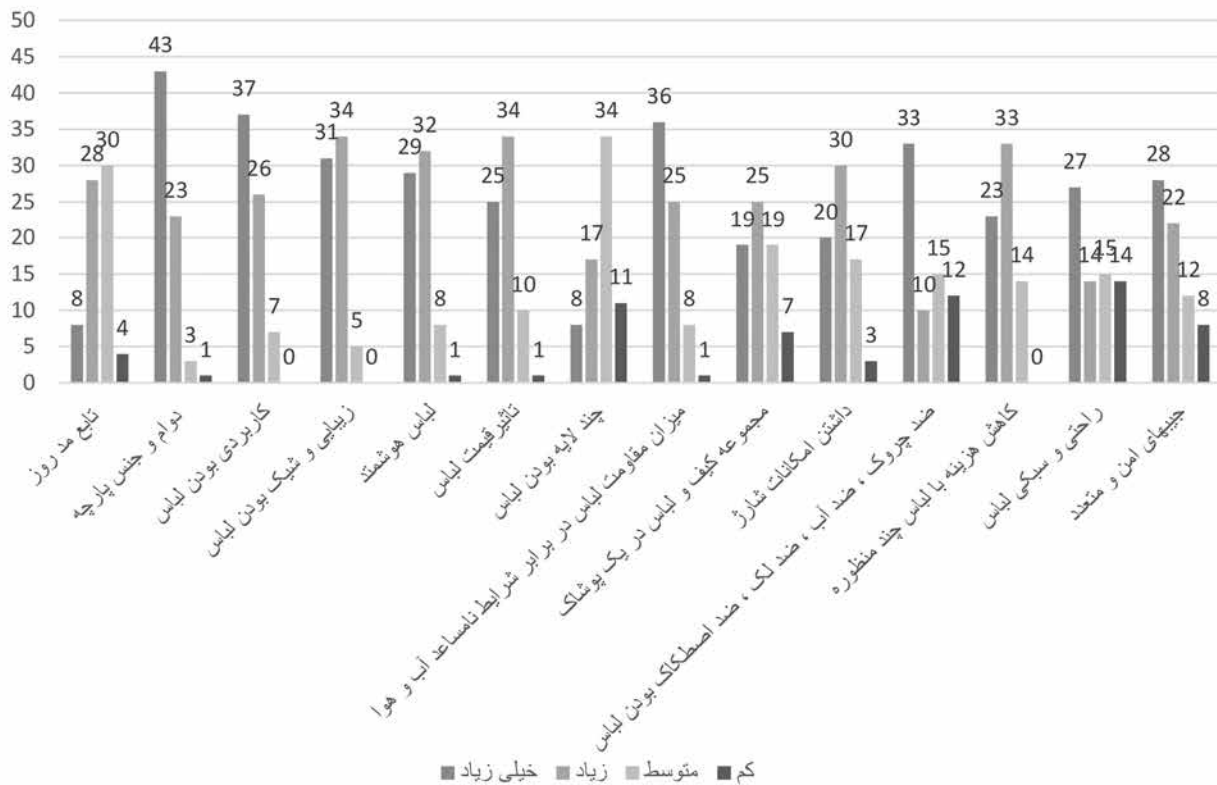
روش نمونه‌گیری و تعیین حجم نمونه

در این مطالعه از دانشجویان دختر غیر بومی در تهران برای نظرسنجی و پاسخگویی

پوشاک چندمنظوره‌ای که با نام Marfa Stance متولد شد - پوشاک چند منظوره با مارک لوکس جدید Dant که، برای ساده‌تر کردن کمد لباس و پایداری در ذهن طراحی شده است. (شکل ۳)

Virgil Abloh مدیر خلاق Louis Vuitton، به طراحی لباس‌های چند منظوره پرداخت و چنین لباس‌هایی را اینگونه تعریف می‌کند «تبدیل لوازم جانبی به یک پوشاک و در واقع در حال شکل دادن به شکل عملکردی آن است.» وی در مجموعه پیش از پاییز ۲۰۱۹، مفهوم «کمپرسومورفیس» را معرفی کرد، جیب‌هایی که امکان فشرده‌سازی لباس را برای اهداف سفر فراهم می‌آورد. کپسولی از ۱۴

فراوانی کلی

نمودار (۱)- فراوانی اولویت انتخاب در لباس چند منظوره

قسمت بالای کلاه گذاشته شده و امکان تبدیل شدن کلاه به بالشت را فراهم می‌کند. علاوه بر این در صورتی که لزومی به استفاده از آن نباشد می‌توان کلاه را که به واسطه زیپ به یقه متصل شده جدا نمود. همچنین از یک زیپ مخفی در لایه داخلی کلاه برای ورود و خروج کیسه هوا استفاده شده است. (شکل ۷ و ۸)

شکل ۷- کیسه هوای داخل کلاه

شکل ۸- تبدیل کلاه به بالشت

۳- یقه لباس دولایه است و داخل آن کیسه هوا گذاشته شده و همچنین لوله هوا و دریچه ای برای ورود و خروج هوا در نظر گرفته شده است. در لایه زیرین یقه از زیپ مخفی برای دسترسی به کیسه هوا، جهت خارج نمودن کیسه هوا در صورت واقع لازم استفاده شده است. این کیسه هوا امکان راحتی سر و گردن در صورت خواب در ماشین را فراهم می‌کند. (شکل ۹)

۴- در قسمت کمر و لایه داخلی نیز تکه ای برای کیسه هوا که قابل دسترسی و با قابلیت تنظیم میزان هوای داخل کیسه گذاشته شده و کیسه هوا در صورت لزوم می‌توان از آن خارج نمود. این کیسه هوا امکان راحتی در کمر در نشستن های طولانی را فراهم می‌نماید. (شکل ۱۰)

۵- برای تبدیل شدن لباس به کیسه خواب تکه پارچه ای که در قسمت لبه پایین لباس به لایه اصلی متصل شده و بعد از تا شدن در قسمت باسن با زیپ با لایه اصلی متصل می‌گردد. کافی است این زیپ باز شود و اندازه لباس به حد قد کامل تبدیل گردد. در قسمت جلو و پایین این تکه زیبایی برای بسته شدن و محفوظ شدن لباس دوخته شده است. (شکل ۱۱)

۶- در پشت لباس و در لایه رویی کیسه ای از جنس اصلی دوخته شده و می‌توان کیف مخصوص همین لباس را در داخل آن قرار داد. برای کم کردن فشار ناشی از

شکل ۶- پشت لباس

شکل ۵- جلوی لباس

به پرسشنامه کمک گرفته شده است. هدف از طرح پرسشنامه صرفاً برای دریافت الویت‌های انتخاب لباس، در دانشجویان راه دور است. جامعه آماری این پژوهش، ۸۶ نفر از دانشجویان دختر غیربومی دانشگاه علم و فرهنگ تهران می‌باشند و نمونه آماری، طبق فرمول کوکران تعداد ۷۰ نفر از دانشجویان دختر راه دور، که از شهرهای دور و نزدیک برای اقامت یک یا چندروزه جهت حضور در دانشگاه به تهران مسافرت میکنند مورد بررسی قرار گرفتند و به بررسی نیازها و مشکلات آنها در زمینه پوشاک پرداخته شد.

همچنین از طریق پرسشنامه توسط دانشجویان، سعی شد تا نیازها و علاقمندی این دسته از دانشجویان را مورد بررسی قرار داده و بعد از تکمیل اطلاعات و تحقیقات علمی روی آنها، طرح‌های مناسبی ارائه گردد. (پاسخ‌های استنتاج شده از پرسشنامه‌ها صرفاً برای جهت دادن به نوع طراحی و یافتن اولویت‌های این گروه در انتخاب پوشاک بوده است. (نمودار ۱)

طرح پیشنهادی برای لباس چند منظوره

با توجه به اولویت‌های منتج از پاسخنامه‌ها آنچه در طراحی، بیشترین اهمیت را دارد، دوام، چند کاربردی بودن، محافظت در برابر شرایط نامساعد آب و هوایی، ضدچروک، ضدلک، ضدآب بودن لباس چندمنظوره است و در طراحی سعی گردید موارد مورد تاکید، در طرح پیشنهادی لحاظ گردد. برای طراحی اولیه لباس از نرم افزار شبیه‌سازی سه بعدی کلتوری دی استفاده شده و پس از بررسی و اطمینان از امکان اجرایی شدن طرح، به مرحله دوخت رسید.

اجرا و دوخت لباس طراحی شده

در طراحی این لباس چندمنظوره ویژگی‌های زیر لحاظ گردیده است:

- ۱- لایه رویی لباس از پارچه بارانی کتان که دارای خواص ضد آب و لک می‌باشد و چروک‌پذیری بسیار کمی دارد. لایه داخلی و آستر هم از جنس کتان کش و طرحدار است تا علاوه بر زیبایی راحتی بیشتری هم داشته باشد. (شکل ۵ و ۶)
- ۲- کلاه از دولایه ساخته شده و در بین دو لایه کیسه هوا قرار دارد. زیبایی در

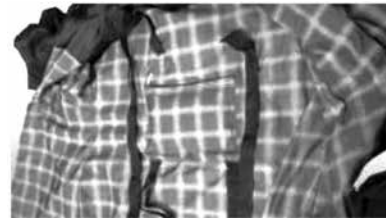
شکل ۱۴ - مراحل تبدیل لباس به ساک

شکل ۹ - تبدیل یقه ی لباس به محافظ بادی برای گردن

شکل ۱۵ - لباس تبدیل شده به ساک و کیف داخل کیسه پشت

شکل ۱۰ - لایه داخلی و کیسه هوای تعبیه شده در قسمت کمر

نتیجه گیری

تغییر نگرش انسان نسبت به پوشش سبب گردیده تا پژوهشگران برای لباس، که از ابتدا تا پایان زندگی که همواره با انسان است، نقشه‌ها و تکنیک‌های بهتری داشته و به تمام اجزای لباس نگاه ویژه داشته باشند. تا چندی پیش لباس چند منظوره، فقط برای تغییر یک مدل به مدل دیگر بود؛ اما حال که به آن مینگریم، نه تنها شامل این ویژگی است بلکه پا فراتر گذاشته و درصدد رفع نیازها و مشکلات جسمی و حرکتی، ارتقاء کیفی در ورزش، محافظت از بیماران و سربازان در برابر بیماری و آسیب‌ها و همینطور مولد انرژی است.

لباس‌های چندمنظوره می‌توانند دربرگیرنده تمامی لباس‌هایی باشد که برای عملکرد عادی‌شان، به‌طور مشخص برای عملکرد و اجرایی از پیش تعیین شده برای کاربر طراحی شده‌اند. با پیشرفت‌هایی که روز به روز حاصل می‌آید، امید است که بتوان از امکانات بهتر و مؤثرتری در اینگونه لباس‌ها استفاده نمود و دانشجویان و مسافران با آرامش و راحتی بیشتری به مقصد و کار خود برسند.

مشاغل زیادی وجود دارند که لباس‌های خاص می‌تواند به آسایش و راحتی صاحبان آنها کمک نماید و تا کنون مورد پژوهش و کند و کاو قرار نگرفته اند. بنابراین بستر بزرگی برای تحقیقات و رسیدن به دستاوردهای کاربردی وجود دارد. آگاهی و شناخت افراد جامعه، در خصوص لباس‌های چندمنظوره، افزایش دانش چگونگی استفاده از این علوم و تکنیک‌ها در تولیدی‌های لباس و پوشاک و همچنین تعامل دانشجویان و پژوهشگران این رشته با واحدهای تولیدی می‌تواند به پیشرفت این فناوری و ترغیب تولید آن کمک نماید. همچنین برای طراحی بهتر محصولات مد چندمنظوره، باید به طراحی فراگیر و جهانی توجه نمود.

امید است پژوهش حاضر مسیر تازه‌ای، برای پژوهش و توجه بیشتر طراحان و تولیدکنندگان و دست اندرکاران، در عرصه لباس چندمنظوره باشد.

منابع در دفتر مجله موجود است.

شکل ۱۱ - تبدیل لباس به کیسه خواب

شکل ۱۳ - کیف همراه لباس

شکل ۱۲ - بند مربوط به کیسه پشت و کیف

وزن کیف از بندهایی در داخل کیسه استفاده شده که مانند بند کوله‌پشتی می‌توان از آن استفاده نمود؛ یا اینکار وزن کیف به شانه‌ها و بدن منتقل می‌گردد. (شکل ۱۲) ۷- برای دوخت کیف همراه لباس، از همان پارچه‌های لایه اصلی و آستر استفاده شده که علاوه بر سبکی، فضای لازم برای گذاشتن لوازم ضروری را داشته باشد و براحتی در کیسه پشت لباس جای بگیرد. (شکل ۱۳)

۸- چند جیب در لایه داخلی و خارجی لباس برای گذاشتن وسایل در نظر گرفته شده است.

۹- برای تبدیل شدن لباس به کیف از زیپ که زیر نوار پشت لباس گذاشته شده استفاده می‌گردد. (شکل ۱۴)

۱۰- بعد از تبدیل شدن لباس به ساک، امکان دسترسی آسان به کیف همرا و کیسه پشت لباس وجود خواهد داشت. (شکل ۱۵)